

ŠVEITSI-EESTI
koostööprogramm

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

KESKKONNAAMET

Looduskaitse tulemuslikkuse hindamine

Keskkonnaamet

Erumäe maastikukaitseala

14.10.2025

Kerttu Elm

PAME hindamismetoodika valmis Euroopa Liidu rahalisel toetusel tehnilise abi rahastamisvahendi kaudu ja koostöös Euroopa Komisjoni struktuurireformide toetamise peadirektoraadiga.

Üldinfo

Küsimus	Vastus
Kaitstava loodusobjekti nimi	Erumäe maastikukaitseala
KKR kood	KLO1101574
Asukoht (maakonnad)	Tartu
Kaitse alla võtmise aeg (ala moodustamise aasta)	2015
Vöönd(id):	
loodusreservaatide arv	0
loodusreservaatide kogupindala	0
sihtkaitsevööndite arv	2
sihtkaitsevööndite kogupindala	22,1
piiranguvööndite arv	1
piiranguvööndite kogupindala	12,9
IUCN kategooria(d)	Ib, IV, VI
Natura 2000 võrgustiku alad	-
Kaitseala valitseja	Keskonnaamet
Kogupindala (ha)	35
Maismaa pindala (ha)	34,9
Eraomandis oleva maa pindala (ha)	23,07
Kaitsekorralduskava nimi	Erumäe maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2016-2025
Kaitsekorralduskava tegevuskava periood	10 aastat
Tulemuslikkuse hindaja nimi	Kerttu Elm
Tulemuslikkuse hindamise aasta	2025
Tulemuslikkuse hindamise kuupäev (pp.kk.aaaa). Kui hindamistabelit on värskemate andmete põhjal täiendatud, lisada ka uuendamise kuupäev ja vastava küsimuse number.	14.10.2025
Eelmise hindamise aeg (pp.kk.aaaa), s.h METT hindamine	-
Loodusobjekti esile tõstmist vääriv tähtsus või eripära piirkonna, Eesti või Euroopa kontekstis* (*täita asjakohasusel)	Alal asuvad muinasaegsete linnuste asukohad. Eelkõige oluline kultuuripärimuse ja maastikuvormide seisukohalt. Lisaks väike-konnakotka elupaik.

Hindamistabel

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
üldine	üldine	Kas alal on (ajakohane) kava?	Jah, alapõhine kaitsekorralduskava	EELIS	Erumäe maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2016-2025, Väike-konnakotka kaitse tegevuskava
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks olevate liikide esinemise/seisundi info oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud $\geq 90\%$ väärtustele	KKK	Kaitse-eesmärgiks on liikidest väike-konnakotkas. Kava koostamisel kasutati väike-konnakotka viimaseid seireandmeid (2014-2015).
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks (kaitse-eesmärgiks) olevate elupaikade seisund oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Pole ajakohane (elupaigad ei ole kaitse-eesmärgiks)	KKK, KE	Ala ei kuulu Natura 2000 alade hulka ning LD elupaigad ei ole eesmärgiks. Kokkuvõtte on tehtud metsakoosluste kohta üldiselt ja mainitud niiduelupaiku.
planeerimine	seisund	Milline on liikide seisundi andmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Väga hea - $\geq 90\%$ seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	KKK	Väike-konnakotkast on seiratud alal iga aastasel ning andmed olid kaasaegsed.
planeerimine	seisund	Kas eelmisel kaitsekorraldusperioodil/selle kaitsekorraldusperioodi algul tuvastati andmelünki, mis takistasid lähteolukorra (kaitseväärtuste seisundi) kindlaks määramist?	Andmelüngad on põhjalikult kaardistatud ning andmelünkade täitmiseks vajalikud tegevused on selgelt välja toodud.	KKK	Tuuakse välja metsakoosluste inventeerimise vajadus.
planeerimine	seisund	Kas tuvastatud andmelüngad on kaitsekorraldusperioodil täidetud?	Tuvastatud andmelünki ei ole täidetud	EELIS	Kuna ala ei kuulu Natura 2000 alla ja elupaigatüübid ei ole eesmärgiks, siis otseselt suur andmelünk see ei ole.
planeerimine	survetegurid	Kas ala kõigi kaitseväärtuste osas on survetegurid (otsesed negatiivsed mõjutegurid) tuvastatud?	Survetegurid on kindlaks määratud pooltele või enamale (50% - <100%) kaitseväärtustest	KKK	Survetegureid otseselt pole määratud, kuid osad negatiivsed mõjutegurid võib nendeks lugeda.
planeerimine	survetegurid	Kas survetegurite olulisus ja ulatus on kindlaks määratud?	Survetegurite ulatus ja olulisus ei ole kindlaks määratud	KKK	Negatiivseid mõjutegureid on käsitletud üldiselt.
planeerimine	survetegurid	Nimeta ala kõige olulisemad survetegurid?	rohumaade hülgamine; Sõidukitega vales kohas liiklemine.	KKK; KKK	Niidualade võsastumine; Sõidukitega vales kohas liiklemine.
planeerimine	survetegurid	Kas arvesse on võetud ka väljastpoolt kaitseala tulenevaid survetegureid?	Kaitseala piiridest väljaspoolt tulenevaid survetegureid ei ole arvestatud või puudub vastav informatsioon	KKK	

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
planeerimine	eesmärgid	Kas ala elurikkusega seotud kaitseväärtustele on seatud kaitse-eesmärgid?	Ala-spetsiifilised kaitse-eesmärgid on seatud kõikidele kaitseväärtustele	KKK	
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitseväärtuste kaitse-eesmärgid määratlevad elupaikade ja liikide soovitava seisundi?	Kaitse-eesmärkidega täpsustati kõigi elupaikade/liikide soovivat seisundit. Sihtväärtused on nii kvantifitseeritud kui ajaliselt piiritletud.	KKK	Väike-konnakotka püsielupaikade soodne seisund, vähemalt ühe väike-konnakotka paari pesitsemine kaitsealal.
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärgid on seatud ka muudele kaitseväärtustele kui otseselt elurikkust puudutavatele kaitseväärtustele?	Jah	KKK	Metsa looduslik areng 22 ha, maastikupildi, sh ürgoru säilimine.
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärke on seatud ka sellistele hüvedele/väärtustele, mis ei ole määrusega ala kaitseväärtuseks seatud?	Ei ole asjakohane (alal puuduvad vastavad kaitseväärtused)	KKK, EELIS	Alal ei ole leitud rohkem liike.
planeerimine	meetmed	Kas kaitsealal on vaja aktiivseid kaitsekorralduslikke tegevusi (lisaks LKS alusel kohalduvale kaitsekorrale/piirangutele)?	Jah, täiendav sekkumine on vajalik	KKK	Vajalik on rohumaade hooldamine, vaadete avamine.
planeerimine	meetmed	Kas kõikide kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamiseks kavandati vajalikud meetmed/tegevused?	Kaitsekorralduslikud meetmed on seatud kõikidele asjakohastele kaitse-eesmärkidele. Kõik meetmed on SMART.	KKK	
planeerimine	meetmed	Kas määratud meetmed näevad ette tegevusi väljaspool kaitseala piire?	Ei ole asjakohane (teadaolevalt puudub vajadus tegevusteks väljaspool piire)	KKK	
planeerimine	meetmed	Kas tegevused käsitlesid kõiki kaitsealal tuvastatud ja kaitseväärtusi mõjutavaid survetegureid?	Kõikidel peamistel surveteguritel on vastav meede.	KKK	
rakendamine	sisendid	Kas saab välja tuua muid puudujääke ala kaitsekorraldusega seotud teadmistes/alusinfos (peale seisundiandmete puudujääkide)?	Ei, kaitsekorraldusperioodil ei ole selgunud olulisi puudujääke teadmistes	EELIS, Kirke	
rakendamine	sisendid	Kas teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud annavad piisava teabe, et hinnata ellu viidud tegevuste edukust ja kaitse-eesmärkide saavutamist või nende suunas liikumist?	Seire võimaldab hinnata poolte või enama (50%-<100%) tegevuste tulemuslikkust/kaitse-eesmärkide saavutatust	EELIS	Väike-konnakotka pesa inventeeritakse iga aasta. Metsakoosluste inventuur on tegemata.

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
rakendamine	sisendid	Kui teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud ei anna piisavat teavet, siis mida tuleb teha, et puudujääke lahendada?	Metsade inventeerimine.	Hinnang	Kuna ala ei kuulu Natura 2000 alla ja elupaigatüübid ei ole eesmärgiks, siis inventuur ei ole prioriteediks olnud.
rakendamine	sisendid	Kas seire-, inventuuride ja/või uuringute tulemusi kasutati ala kaitsekorralduse kohandamiseks?	Ei - seire tulemused ei ole olnud sisendiks kaitsekorralduslikele tegevustele	Kirke	Seire tulemusi ei ole kasutatud kaitsekorra kohandamiseks, kuna see ei ole vajalik. Kaitsekord juba vastab vajalikule.
rakendamine	protsess	Kas huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava planeerimise etapis?	Jah - huvirühmi kaasati	KKK	Kava koostamisel korraldati avalik arutelu, kus oli võimalik huvilistel ettepanekuid teha.
rakendamine	protsess	Kas kaitseala väärtuste ja kaitsekorralduse valdkonnas pädevaid huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava rakendamisse?	Jah - huvirühmi kaasati	Kirke	
rakendamine	protsess	Kas konsultatsioonide või tegevuste koordineerimise käigus tekkis teadaolevaid konflikte (vastasseise)?	Ei - konflikte ei tekkinud	KKK	
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud poollooduslike koosluste (niiduelupaikade) taastamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	Poollooduslike koosluste taastamistööd ei ole planeeritud.
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud märgaladega ja veekogudega (sooelupaigad, jõed, järved) seotud taastamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	Ei ole planeeritud.
väljundid	meetmed	Milline on koosluste hooldamistööde ellu viimise seis?	Üle poole (50-90%) hooldusest vajavate koosluste pindalast on hooldusesse võetud.	MaRu	Kaardilt on näha, et alad on hooldatud.
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud liigikaitsetööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	Kavas ei ole liigi kaitseks töid määratud.
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud muude otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmete (hooldus-, taastamis- ja ohjamismeetmed jms) ellu viimise seis?	Üle poole (50-90%) planeeritud meetmetest on rakendatud.	MaRu	Muinsuskaitseobjekte on korras hoitud.
väljundid	meetmed	Millised I ja II prioriteediga meetmed on tähtsajaks rakendamata ja miks?	ei kohaldu	Hinnang	Olulisemad asjad on tehtud.

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga inventuurid, seire ja uuringud on ellu viidud?	Kõik või enamik ($\geq 90\%$) planeeritud meetmetest on ellu viidud. Kõik meetme aspektid on täidetud ja rakendatud.	EELIS	Kotka seiret teostatakse igal aastal.
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga ala valitsemisega seotud meetmed (kavad, kaitse-eeskirjad jms) on ellu viidud?	Ei ole asjakohane	KKK	Kava uuendamine ei ole veel kätte jõudnud. Tegemist ei ole prioriteetse alaga.
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga rekreatsiooni ja keskkonnaharidusega seotud meetmed on ellu viidud?	Ükski planeeritud meetmetest ei ole rakendatud	MKA	Puudub info muinsuskaitseobjektide tähistamise kohta.
väljundid	meetmed	Kas hinnataval perioodil on lisaks ellu viidud sellised kaitse-eesmärke toetavaid tegevusi, mis ei ole ette nähtud kavaga?	Ei ole.	Kirke, EELIS	
väljundid	tulemused	Milline on nende liikide seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Kõigi või enamiku ($\geq 90\%$) (suunis) liikide seisund on stabiilne või paranenud	EELIS	2024. aastal teadaolevates pesades pesitsust ei toimunud, kuid ala on asustatud.
väljundid	tulemused	Kui $\geq 90\%$ liikide seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja peamised edutegurid?	Ala on võrdlemisi vähe külastatav ja pesad asuvad sihtkaitsevööndis.	Hinnang	
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste väärtuste seisund on halvenenud?	Esialgul ei saa hinnata, et kotka seisund oleks halvenenud.	Hinnang	
väljundid	tulemused	Milline on nende elupaikade seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Pole asjakohane (elupaigad ei ole kaitse-eesmärgiks)	Riigi Teataja	LD elupaigad ei ole kaitse-eesmärgiks. Ortofoto järgi on näha, et rohumaad on hooldatud.
väljundid	tulemused	Milline on ala kaitsekorralduse mõju ökosüsteemi teenustele?	Ökosüsteemi teenuste pakkumine on oluliste muutusteta	ELME	Hindamisel on lähtutud suunised vastamiseks sellest osast, mis teha siis, kui muutust pole võimalik hinnata. Erumäe MKA hindepunktid nelja ökosüsteemi teenuse (mulla org C, elupaigahüve, tolmeldamine, vee reguleerimisvõime) kaardi alusel on 6,21 (keskmise).
väljundid	tulemused	Millised on olnud muutused ala ökoloogilises sidususes?	Ökoloogiline sidusus on halb või vähenenud/halvenenud	ELME	Hindamisel on lähtutud suunised vastamiseks sellest osast, mis teha siis, kui muutust pole võimalik hinnata. Erumäe MKA sidususe hindepunktid ELME kaardikihtide alusel on 26,63 (vilets). Ala on väike ja ümbritsetud põllumassiividest.

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	tulemused	Kas on tuvastatud ala kaitsekorra rikkumisi?	Jah, on tuvastatud kaitsekorra rikkumisi	OKAS	
väljundid	tulemused	Kas tuvastatud ala kaitsekorra rikkumistel võib olla (oluline) mõju ala kaitseväärtustele?	Ei, rikkumistel ja/või selle tagajärgedel ei ole teadaolevaid (olulisi) mõjusid kaitseväärtustele	OKAS	2018. aastal tuvastati kontrolli käigusala läbival rajal ATV jäljed. Olulist mõju kaitseväärtustele ei ole.
väljundid	tulemused	Kas teie hinnangul on ala kaitsekord olnud sobiv ja piisavalt tõhus kaitse-eesmärkide saavutamise toetamiseks?	Jah	Hinnang	Väike-konnakotkas on kaitstud ning muinsuskaitseobjektid ka.
väljundid	tulemused	Kas määruses nimetatud ala kaitseväärtused on asjakohased ja piisavad?	Jah	EELIS	Kuna ala ei kuulu Natura alade hulka, siis piisab seal üldisematest eesmärkidest. Liike pole ka rohkem juurde leitud.
muu	muu	Muud tähelepanekud ja kommentaarid, mida soovite lisada	Tähelepanekud puuduvad.		

Skoor

	Max skoor	Hindamise skoor	Tulemus (%)
Koondskoor	83	60	72,3%
Üldine	3	3	100,0%
Seisund (planeerimine)	12	8	66,7%
Survetegurid (planeerimine)	9	2	22,2%
Eesmärgid (planeerimine)	9	9	100,0%
Meetmed (planeerimine)	6	6	100,0%
Sisendid (rakendamine)	9	5	55,6%
Protsess (rakendamine)	6	6	100,0%
Meetmed (väljundid)	12	7	58,3%
Tulemused (väljundid)	17	14	82,4%

Üldine	3	3	100,0%
Planeerimine	36	25	69,4%
Rakendamine	15	11	73,3%
Väljundid	29	21	72,4%

Mõisted ja lühendid

Mõiste	Selgitus
Kaitseväärtus	Ala kaitse alla võtmise määruks/kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk).
Kaitse-eesmärk	Kaitseväärtuse soovitud seisund.
Kava	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduse aluseks olev tegevuskava: kaitsekorralduskava, liigi kaitse tegevuskava, elupaiga tegevuskava.
KKK	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduskava.
Kaitsekorraldusperiood	Esmakordsel hindamisel ja ajakohase (s.t kava sisu on olnud üldjoontes jätkuvalt asjakohane) kava olemasolul on hinnatava kaitsekorraldusperioodi alguseks kava algus/koostamise aeg ja perioodi lõpuks hindamise aeg. Kava puudumisel ja/või korduval hindamisel saab kaitsekorraldusperioodiks arvestada hindamistsükli pikkust/eelmise hindamise läbi viimise aega (vastavalt hindamise korraldusele 10 või 12 aastat).
Survetegur	Kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist negatiivselt mõjutav tegur (nt reostuskoormus, häiringud, maaparanduse mõju, intensiivne maakasutus, võõrliikide surve jm)
Kaitsekorralduslikud meetmed	Tegevused, mida tuleb rakendada kaitse-eesmärkide saavutamiseks, sh eesmärkide saavutamist ohustavate mõjutegurite ohjamine. Kaitsekorralduslike meetmete hulka kuulub elupaikade kaitsmine, säilitamine, loomine, taastamine, majandamine. Käesoleva hindamise kontekstis on eristatud: - looduskaitse-eeskirjast ja/või ala kaitse-eeskirjast tulenev kaitsekord (õigusaktidega kehtestatud piirangud); - kaitseala n-õ aktiivne majandamine ehk täiendavate tegevuste planeerimine läbi tegevuskavade, tööplaanide, toetusprogrammide (nt elupaikade taastamine ja hooldamine, külastustaristu rajamine). N-õ aktiivsete meetmete puhul on omakorda eristatud: - looduskaitsemeetmed/otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmed ehk tegevused, mille rakendamisest võib oodata otsest kasu liikide või elupaikade seisundile (nt elupaiga taastamine, elupaiga hooldamine, võõrliigi tõrje). - toetavad meetmed ehk tegevused, mille kasu kaitseväärtustele on kaudne (nt seire seisundi tuvastamiseks, kava koostamine ja tulemuslikkuse hindamine tegevuste planeerimiseks, haridusprogrammid teadlikkuse tõstmiseks, kaitseala tähistamine piirangute rakendamiseks jm)
SMART	Mõistet SMART (specific, measurable, achievable, relevant, time-bound) kasutatakse siinkohal kaitse-eesmärkide ja meetmete kontekstis. "SMART" mudelile vastav eesmärk või meede on konkreetne, mõõdetav, saavutatav, asjakohane ja ajaliselt määratletud.
Väljund (rakendatud tegevus)	Väljunditeks on ellu viidud tegevused ja nende mõõdetavad näitajad: nt taastatud või hooldatud alade pindala, rajatud külastustaristu pikkus, kontrollkäikude arv vms.
Tulemus (saavutatud seisund)	Tulemus on ellu viidud tegevuste abil saavutatud olukord, mis võib olla kirjeldatud läbi liikide ja elupaikade seisundi.
PAME hindamine	PAME (Protected Area Management Effectiveness) on IUCNi WCPA raamistikul põhinev lähenemine, millega hinnatakse kaitsealaade valitsemise tulemuslikkust läbi aspekti kaudu — kontekst, planeerimine, sisendid, protsessid, väljundid ja tulemused. PAME hindamine näitab, kui hästi ala juhtimine aitab saavutada seatud looduskaitse eesmärgid.

Survetegurite kategooriad	Selgitus
põllumajandus	(intensiivne) maaharimine, karjatamine, taimekaitsevahendite ja väetiste kasutamine jm
rohumaade hülgamine	niitmise või karjatamise lõppemine
põllumajandusmaade kuivendamine	põllumajandusmaade maaparandusüsteemid
metsandus	raied, raadamine, metsastamine jm
metsamaade kuivendamine	metsamaade maaparandusüsteemid
kaevandamine	kaevandamine, s.h turbakaevandused
energia tootmine (sh infrastruktuur)	hüdroenergia, tuulepargid, päikesepargid, elektriliinid jm
transport	teed, raudteed, sadamad, maismaa- ja veeliiklus jm
ehitustegevus ja asustus	asustuse laienemine, ehitustegevus, puhketegevused, reostus asustusest, äri- ja tootmistegevusest jm
elusorganismide kasutus	vesiviljelus, kalastamine, jahipidamine, toidu ja muu materjali kogumine loodusest, liikide või elupaikade kahjustamine jm
militaartegevused ja muud inimsekkumised	militaarialad, tarastamine, vandalism
võõr- ja problemaatilised liigid	võõrliigid, probleemsed kodumaised liigid jm
segallikatest põhjustatud reostus	heited vette, heited pinnasesse, heited õhku, müra, valgusreostus jm
inimtekkelised veerežiimi muutused	maaparandus, veekogude hüdro-morfoloogia muutmine, veevõtt jm
looduslikud protsessid	erosioon, eutrofeerumine, koosluste looduslik areng, kisklus, kobraste tegevus, haigused ja parasiidid jm
loodusõnnetused	torm, põleng, maalihe, üleujutus jm
kliimamuutused	põuad, üleujutused, veerežiimi muutused, liikide levikuareali muutumine jm kliimamuutuste mõjul
muu	

Loodusdirektiivi aruande hinnangud	Selgitus
soodne	favourable = FV
ebapiisav	unfavourable-inadequate = U1
halb	unfavourable-bad = U2
teadmata	unknown = XX